

VARHAISKASVATUKSEN KIUSAAMISENEHKÄISYN SUUNNITELMA

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamiseksi suunnitelma. Kiusaamiseksi suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatusyksikön omat tarkennukset.

Sisällys

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT	3
MITÄ KIUSAAMINEN ON?.....	4
Kiusaamisen ilmenemismuotoja varhaiskasvatusikäisillä lapsilla	5
MITEN KIUSAAMISTA ENNALTAEHKÄISTÄÄN VARHAISKASVATUKSESSA?	6
Turvallisen ilmapiirin luominen ja kaveritaitojen tukeminen	7
Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa	8
Miten tunnetaitojen kehittymistä tuetaan?.....	8
MITEN KIUSAAMISEEN PUUTUTAAN?	9
YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET	10

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

Varhaiskasvatuslaki (540/2028, 10 §)

Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.

YK:n lasten oikeuksien sopimus

Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.

Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.

MITÄ KIUSAAMINEN ON?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten välisiin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

MITEN KIUSAAMISTA ENNALTAEHKÄISTÄÄN VARHAISKASVATUKSESSA?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelu. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdäksi ja kuulluksi tulemisen varmistaminen

RYHMÄYTYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

TUNNETAIDOT VARHAISKASVATUKSESSA

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

MITEN KIUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tulleen kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

Yksikön nimi: Turtolan päiväkot

Yksikkömme mahdollisia tarkennuksia turvallisen ilmapiirin luomiseen sekä tunne- ja kaveritaitojen tukemiseen:

Lukonmäessä kunnioitamme kaikkia lapsia ja heidän perheitään. Pidämme tärkeänä turvallisen ja lämpimän ilmapiirin luomisen jokaiselle lapselle.

Kohtaamme jokaisen lapsen yksilönä ja tärkeänä ryhmän jäsenenä. Positiivinen pedagogiikka ja sensitiivinen kohtaaminen ja vuorovaikutus on meille tärkeää.

Kasvattajat ovat läsnä ja lasten saatavilla koko päivän ajan. Annamme lapsille hyvää esimerkkiä toimimalla itse opettamamme tapojen mukaan ja pitämällä kiinni sovitusta käytänteistä. Leikki on osa jokapäiväistä arkeamme ja hyödynnämme sitä myös ryhmän yhteishengen luomisessa.

Luomme ryhmän yhteiset pelisäännöt yhdessä lasten kanssa ja sitoudumme kaikki noudattamaan niitä. Opettelemme ja harjoitteleme säännöllisesti ja aktiivisesti kaveri- ja tunnetaitoja. Kasvattajat ovat läsnä ja kannattelevat lapsia tunteiden hallinnassa. Opettelemme yhdessä nimeämään tunteita, ratkaisemaan ristiriitatilanteita, kunnioittamaan toisten mielipiteitä sekä ilmaisemaan omia mielipiteitä sekä sanomaan ei.

Ohjaamme ja tuemme lapsia oikeiden toimintatapojen toteuttamisessa. Kannustamme lapsia auttamaan ja huomioimaan toisia positiivisella asenteella. Keskustelemme erilaisuudesta ja moninaisuudesta. Pohdimme ja keskustelemme siitä, miksi kaikki näyttävät erilaisilta ja miksi meillä kaikilla on erilaisia taitoja. Harjoitteleme asioita. Jokainen yksilö on ainutkertainen juuri sellaisena kuin on. Kehontunnekasvatus on osa arkeamme.

Millä konkreettisilla toimintatavoilla kiusaamiseen puututaan?

Lukonmäessä puutumme kiusaamiseen ennaltaehkäisevästi ja ryhmän yhteishenkeä vahvistaen.

Lasten kesken syntyneissä ristiriitatilanteissa kasvattaja on aina lasten saatavilla ja tukena tilanteita ratkaistessamme.

Opetamme ja käymme lasten kanssa normaalissa arjessa läpi keskustellen ja kuvien avulla, että kaikki ristiriitatilanteet eivät ole kiusaamista.

Pidämme huoltajat osallisena keskusteluissa ja jaamme heille tietoa kiusaamisen ehkäisemisen tavoistamme, sekä käymme ristiriitatilanteet aina läpi huoltajien kanssa.

Olemme aktiivisesti läsnä ja kuulolla lasten arjessa. Huomatessamme tai kuullessamme kiusaamistilanteesta pyrimme puuttumaan tilanteeseen välittömästi.

Keskustelemme tilanteeseen liittyvien lasten kanssa. Kohtaamme heidät kuuntelemalla aidosti ja ohjaamme heitä oikeanlaiseen ratkaisuun. Opetamme lapsia pohtimaan ratkaisun jokaisen osallistujan kannalta.

On tärkeää, että jokainen lapsi tuntee tilanteessa tullessa kuulluksi ja hänelle jää tunne siitä, että hän on hyvä sellaisena kuin on eikä hänessä itsessään ole vikaa vaan, toiminta/teko jonka hän teki, oli väärin.

Ryhmän toiminnassa pyrimme huomioimaan mahdolliset lasten henkilökemiat ja tuen tarpeet. Pienryhmät muodostetaan lasten tarpeiden, toiveiden ja tavoitteiden pohjalta kasvattajat ovat tarvittaessa läsnä ja tukemassa lasten leikkiä ja toimintaa.

Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Lasten kanssa harjoitellaan vuorovaikutusta ja tunnetaitoja. Opetamme lapsia hyödyntäen erilaisia menetelmiä esim. Luemme aiheeseen sopivia kirjoja, keskustelemme lasten kanssa, hyödynnämme lasten osallisuutta luomalla yhdessä ryhmän säännöt ja hyödyntäen myös erilaisia draaman menetelmiä.

Keskustelemme lasten kanssa säännöistä ja huomioimme keskusteluissa sekä lasten ikä että kehitystason ja tuen tarpeet. Palaamme asioihin aina tarvittaessa.

Keskustelemme ristiriitatilanteissa kummankin lapsen ja heidän huoltajiensa kanssa. Tuomme heille avoimesti esille ja käymme läpi ryhmän toimintaa. Otamme tilanteet rohkeasti ja avoimesti puheeksi. Tiedotamme huoltajia päivän aikana syntyneistä tilanteista ja, joita olemme yhdessä ratkaisseet päivän aikana.

Huolehdimme siitä, että päivän aikana ratkotut tilanteet jäävät on ratkaistu päiväkodissa. Tarvittaessa vanhemmat voivat halutessaan jatkaa keskustelua kotona. Ohjaamme lapsia oikeaan tapaan toimia ja olemme läsnä arjessa.

Rohkaisemme ja kannustamme lapsia kertomaan, jos tuntevat olonsa kiusatuksi, jotta voimme auttaa heitä tunteen ymmärtämisessä ja tilanteiden ratkaisemisessa.

Pyydämme myös huoltajia ottamaan asian rohkeasti ja avoimesti puheeksi meidän kasvattajien kanssa, jos kotona tulee esille kiusaamiseen liittyviä asioita.

Mahdollisia muita huomioita:

Suunnitelma laadittu (pvm.)

9.10.2025